

Helhedssyn i sociale sager er en kæmpe ambition. Kan det overhovedet lade sig gøre?

Susanne B. Holm, selvstændig jurist og indehaver af Paragraf&Praksis, ekstern lektor på socialrådgiveruddannelsen på Aalborg Universitet

Susanne B. Holm fortæller, at udgangspunktet for at behandle sociale sager, er, at de behandles ud fra et helhedssyn. Hun mener, at det er vigtigt, at demenskoordinatorerne kender til, hvad der menes med helhedssyn ud fra et juridisk synspunkt, dels fordi nogle demenskoordinatorer selv træffer afgørelser, dels fordi alle rådgiver og vejleder. Det er ikke rimeligt, at mennesker med demenssygdom og deres pårørende, som har andre presserende aspekter at forholde sig til, samtidig skal have indsigt i dette. Som jurist ved Susanne B. Holm især, hvor det går galt, og har derfor også et bud på, hvad der kan gøres anderledes.

Sociale sager spænder vidt – det kan dreje sig om personlig pleje og omsorg, praktisk hjælp i hjemmet, aflastningsophold, aktivitetstilbud, hjælpemidler, rehabiliteringsforløb mv.

Hvad betyder 'helhedssyn'?

Der findes en lang række kilder til en nærmere definition af, hvad der menes med, at der skal være et helhedssyn i sociale sager. Fra lov og vejledning i retssikkerheden samt andre lovforarbejder (se de konkrete kilder på slides fra Årskurset på www.demens-dk.dk) om helhedsvurdering kan det uddrages, at hjælp over en længere periode skal tilrettelægges ud fra en samlet, bred

vurdering og ikke kun i forhold til den konkrete form for hjælp, som en borger har søgt om. Her skal også medtænkes muligheder, som er relevante for borgeren, uden for det sociale system.

Susanne B. Holm mener, at det stiller rigtigt store krav til den kommunale sagsbehandler om at væ-

re velbevandret i såvel sociallovgivning, som have et nøje kendskab til tilbud, som ligger udover dette. Det er dog ikke et krav, at sagsbehandleren selv skal kunne rådgive om alle typer af problemer, men vedkommende skal kunne henvise til andre, relevante rådgivningsmuligheder.

Et eksempel på en social sag kan være en person, som søger om hjemmehjælp. Her viser det sig, at ægtefællen er langt inde i et demensforløb. Så skal sagsbehandleren overveje, hvordan der ellers kan hjælpes. Det kunne f.eks. være rådgivning og vejledning, muligheder for retshjælp eller henvisning til nogle frivillige tilbud. Ombudsmanden har behandlet nogle sager omkring helhedsvurdering, hvoraf det kan uddrages, at der stilles store krav til sagsbehandlingen – myndighederne skal kende og kunne præsentere de forskellige muligheder i den sociale lovgivning – og derudover - for borgerne.

Helhedssyn i serviceloven

Kravene bliver yderligere skærpet i serviceloven og i vejledningen dertil. Her er der fokus på, at

der skal ydes ”... en helhedsorienteret indsats med servicetilbud afpasset efter den enkeltes særlige behov”. Formålet er: ”at skabe et sammenhængende og helhedsorienteret tilbud, hvor det tilstræbes, at de samlede tilbud bidrager til at give den enkelte en mere selvstændig tilværelse med respekt for den enkeltes ønsker, behov og muligheder for livsudfoldelse”.

Samtidig: ”Uanset hvad der er årsag til, at en person med nedsat funktionsevne skal have ydelser efter serviceloven, skal indsatsen tilrettelægges så den fremstår helhedsorienteret og afpasset efter den enkeltes særlige behov og muligheder og med respekt for den enkeltes integritet og værdighed.”

Susanne B. Holm synes, det er flotte ord, som i praksis kan være vanskelige at efterleve. Når hensynet til den enkeltes integritet og værdighed er en del af helhedsvurderingen, må følgende spørgsmål være relevante, når hjælpen skal tilrettelægges:

- hvor beskidt må der være i en lejlighed?
- hvor ofte skal der vaskes tøj?
- hvor meget tøj skal stryges?
- hvor ofte skal der skiftes sengetøj?

Det bliver ikke nemmere af, at kommunerne er opdelt i og arbejder i forhold til en søjleorganisering. Det betyder, at en kommunal sagsbehandler i Sundhed og Ældre måske ikke er opmærksom på, at f.eks. socialpædagogisk hjælp kan være relevant for en folkepensionist.

Handleplaner

I en social sag skal kommunalbestyrelsen tilbyde at udarbejde handleplaner for, hvad borgeren er berettiget til efter den sociale lovgivning - dette gælder for borgere under folkepensionsalderen.

En handleplan bør være en garanti for, at ens sag bliver vurderet helhedsorienteret. Meningen med en handleplan er at sikre en koordineret indsats mellem de forskellige myndigheder for at

styrke beslutningsgrundlaget og synliggøre indsatsen. En funktionsevnevurdering er for snæver og udgør i sig selv ikke en handleplan.

Vurderingen af hjælp til folkepensionister, som har behov for omfattende hjælp i dagligdagen, skal stadig være helhedsorienteret, konkret og individuel. Forskellen er blot, at der ikke er tale om én samlet plan. Selvom det drejer sig om borgere på folkepension, kan det være en idé allige-

vel at spørge, om der kan udarbejdes en handleplan i sagen – en handleplan kan være et godt udgangspunkt og støtte. Hvis ikke det er muligt at få udarbejdet en handleplan, kan man bede om at få en begrundelse for afgørelsen, hvori der bl.a. indgår en henvisning til de retsregler, afgørelsen er truffet ud fra, angivelse af de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen, og evt. en kort redegørelse for de oplysninger, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

Da deltagerne efterfølgende spørger Susanne B. Holm, om det er lovligt automatisk at tildele hjælp efter kommunens kvalitetsstandarder, er svaret et rungende nej. En kommunes kvalitetsstandard er blot et udgangspunkt. Hun opfordrer til, at de her sager ankes, så vi sikrer, at det er den konkrete, individuelle vurdering, som er i højsædet.